

Presentació

L'ANUARI D'EMPREDORIA, ECONOMIA I INNOVACIÓ SOCIAL sorgeix de l'esforç conjunt de la **Universitat Autònoma de Barcelona**, l'**Ajuntament de Mollet del Vallès**, el **Consell Comarcal del Vallès Occidental**, el **Consell Comarcal del Vallès Oriental** i la **Diputació de Barcelona**.

Aquestes entitats comparteixen l'objectiu de realitzar activitats de foment i promoció de l'empredoria i la innovació a fi d'estimular la creació d'activitat econòmica i social; de millorar la formació i la inserció sociolaboral de l'alumnat i la ciutadania; i també d'impulsar la recerca aplicada i un disseny eficaç de polítiques públiques per contribuir, d'aquesta manera, a la millora del benestar comú.

El fet de compartir objectius i interessos en els camps formatiu, científic, cultural, tecnològic, de transferència de coneixements i d'aplicació pràctica d'iniciatives emprenedores i d'impuls socioeconòmic ha conduït a la creació de la Càtedra d'Empredoria i Innovació Social, en el marc de la qual sorgeix aquest anuari que arriba enguany a la quarta edició.

L'ANUARI D'EMPREDORIA, ECONOMIA I INNOVACIÓ SOCIAL és singular perquè ni té una estructura tradicional des d'un punt de vista acadèmic, ni és tampoc un informe divulgatiu o un mer recull d'estadístiques i indicadors. És un anuari que vol ser el més informatiu i rellevant possible en tractar els diferents temes d'interès social des d'un doble vessant. Primer, des d'un punt de vista proper, vinculat al territori i amb voluntat d'influir en la definició de les polítiques públiques. I segon, proporcionant la mirada àmplia i rigorosa amb què els experts, acadèmics i no acadèmics, poden analitzar aquests problemes, ajudar a comprendre'n l'origen, i indicar com cal gestionar-los i resoldre'ls de la millor manera possible.

La quarta edició de l'ANUARI D'EMPREDORIA, ECONOMIA I INNOVACIÓ SOCIAL està centrada principalment en **el paper de les dones i de la perspectiva de gènere en la transformació de l'economia social i solidària**. L'ANUARI explora **com les dones aporten una nova visió sobre l'economia promovent l'equitat, la inclusió i la sostenibilitat** en cooperatives i emprenedores socials.

Des d'aquesta perspectiva, s'hi inclouen també aportacions sobre **pràctiques cooperativistes relacionades amb el món del periodisme**, i s'hi examina com aquestes contribucions transformen la manera com es concep i es practica l'economia solidària.

L'ANUARI ofereix anàlisis multidisciplinàries en què participen professionals expertes vinculades a institucions públiques, acadèmiques i líders de cooperatives que conviden a reflexionar sobre el potencial transformador d'integrar la perspectiva de gènere en la innovació social i econòmica.

El capítol 1, a càrrec del **Consell Comarcal del Vallès Occidental** i del **Consell Comarcal del Vallès Oriental**, té com a objectiu principal analitzar el paper dels agents de l'economia social a l'àmbit del Vallès, centrant-se en les activitats del sector de les cures vinculades amb els serveis sanitaris, sociosanitaris i residencials. Aquests serveis estan dirigits especialment a persones amb discapacitat, en situació de dependència i amb malalties, i a col·lectius en risc d'exclusió social. El capítol, titulat «L'economia social i les cures: una aproximació als sectors sanitari, sociosanitari i residencial al Vallès», presenta la primera fase de l'estudi, on s'estableixen les bases conceptuals i metodològiques i s'analitzen els primers resultats del cens d'entitats, configurat a partir de diferents registres administratius, directoris i bases de dades.

El capítol 2 de l'ANUARI, «La dimensió territorial de l'economia cooperativa als municipis catalans. Notes de geografia, gènere i desenvolupament local», elaborat per **Ramon Arbós, Jordi Boixader** i **David Sánchez**, de la **Diputació de Barcelona**, explora la dimensió territorial de l'economia cooperativa a Catalunya. Es tracta d'una exploració geogràfica que presenta l'estat actual de municipis i comarques, així com les evolucions diferencials al llarg del temps. El text també aporta algunes dades sobre l'empoderament de les dones en els diferents territoris cooperatius actuals. El capítol, amb una finalitat descriptiva, ofereix una imatge sintètica del tronc de l'economia social catalana, que suma 41.000 llocs de treball, 2,5 milions de persones sòcies entre consumidors, treballadors i productors, i una facturació de 5.303 milions d'euros segons les dades de CoopCat de 2024. A través d'una visió àmplia de l'evolució que s'estén des dels anys quaranta fins avui, aquest text complementa l'anàlisi de les sèries històriques publicada a l'ANUARI l'any 2023.

La **Confederació de Cooperatives de Catalunya** és l'entitat encarregada del capítol 3 de l'ANUARI. Amb el títol «125 anys de cooperativisme català organitzat», el text presenta de forma descriptiva l'evolució i el desenvolupament de les estructures cooperatives a Catalunya des de finals del segle XIX. El capítol també fa un balanç del cooperativisme català al segle XXI i del cooperativisme d'avui, i fa una projecció i prospectiva del cooperativisme del futur. Aquest capítol aborda la relació històrica entre els valors del cooperativisme i la igualtat de gènere destacant la contribució històrica de dones pioneres en el moviment. En el text es ressalta que, tot i els progressos, la plena inclusió i igualtat de les dones en les cooperatives ha estat un procés llarg i ple de desafiaments, però que el cooperativisme català actual continua promovent l'equitat de gènere, els drets de les dones i la seva participació en la generació d'estructures sòlides d'economia social i solidària.

Per tancar l'apartat d'experiències territorials, l'edició de 2023 de l'ANUARI D'EMPRENEDORIA I INNOVACIÓ SOCIAL inclou l'anàlisi «La innovació social a l'empresa periodística: cooperativisme i mitjans de comunicació a Catalunya», elaborat per **Eloi Camps i Durban** (UPF). El capítol se centra en la història de les cooperatives de mitjans de comunicació a Catalunya, un model que materialitza especialment bé els supòsits de la innovació social. El text ofereix també una explicació sobre la revitalització del model de la cooperativa de mitjans de comunicació en el període que s'obre a partir de la Gran Recessió (2008), plasmada en una panoràmica de casos rellevants d'Europa i Amèrica. Amb la mirada a Catalunya, l'autor estudia el model cooperatiu a partir d'allò que transforma en els continguts, l'organització interna, la relació amb l'audiència i la contribució a l'entorn més immediat respecte d'altres tipus d'empreses periodístiques, i posa l'accent en els models de mitjans cooperatius en què les dones tenen un paper més rellevant dins de les estructures de gestió i direcció a les empreses periodístiques cooperatives.

La segona part de l'ANUARI, dedicada als estudis monogràfics, conté dos estudis específics sobre el paper de les dones en l'economia social. En el primer cas, el capítol 5, preparat per **Monica Gil** (UV) i **Yolanda Jubeto** (UPV/EHU), presenta una síntesi de les aportacions de l'economia feminista en què destaca la seva mirada crítica cap a l'economia hegemònica. En el text es valoren les principals contribucions de l'economia feminista a l'economia social i solidària. El capítol, titulat «L'economia solidària feminista, clau en la defensa de la sostenibilitat i la vida», conclou que en la

confluència de les mirades transformadores de les dones sorgeixen debats i propostes que es plantegen en diverses xarxes d'economia solidària. El text subratlla que aquesta confluència permet l'avanç en el disseny i la construcció d'organitzacions més habitables, mentre que es qüestionen certes pràctiques internes i es reconfiguren prioritats, àmbits d'intervenció i aliances necessàries per a un projecte emancipador feminista.

Finalment, l'article «Repensar el desenvolupament local en temps de policrisi: la perspectiva de gènere i les economies diverses», d'**Antònia Casellas** (UAB), fa un repàs crític de les estratègies dominants en el desenvolupament local per identificar-ne les limitacions davant els reptes que genera el canvi climàtic, la creixent desigualtat social i la intel·ligència artificial. Així mateix, el text defensa la necessitat d'una compressió nova del que hauria de ser la innovació i el desenvolupament local a partir d'aportacions noves generades des de l'àmbit dels estudis de gènere i la geografia econòmica feminista.